

Nait-Liman proti Švýcarsku, rozsudek velkého senátu ze dne 15. 3. 2018 - Právo na přístup k soudu v kontextu mezinárodní pravomoci (příslušnosti) soudu

Stěžovatel: Nait-Liman

Žalovaný stát: Švýcarsko

Číslo stížnosti: 51357/07

Datum: 15.03.2018

Článek Úmluvy: čl. 6

Rozhodovací formace: Velký senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: forum necessitatis, přístup ke spisu, spravedlivý proces, univerzální jurisdikce

Český právní řád: zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Významnost: 1

Právo na přístup k soudu v kontextu mezinárodní pravomoci (příslušnosti) soudu

Autorský komentář:

Velký senát Evropského soudu pro lidská práva v předkládané věci provedl zajímavou analýzu dvou konceptů mezinárodního práva soukromého - univerzální jurisdikce a konceptu spočívajícího v tzv. forum necessitatis - a to v kontextu práva na přístup k soudu garantovaného čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Z rozsudku vyplývá, že v určitých případech, ohledně kterých existuje shoda na poli mezinárodního práva (ve formě mezinárodního obyčeje nebo práva mezinárodních smluv), vyžaduje princip univerzální jurisdikce, aby soudy přijaly pravomoc rozhodnout v určité věci, a to i za situace, kdy okolnosti případu nemají na daný stát žádnou vazbu. V jiných případech musí soudy přijmout svoji pravomoc na základě konceptu tzv. forum necessitatis, je-li tento součástí pravidel mezinárodního práva soukromého daného státu, ačkoliv nejde o případ univerzální jurisdikce. Pro forum necessitatis je typické, že existuje určitá vazba mezi okolnostmi případu a územím státu soudu a zároveň platí, že po žalobci nelze spravedlivě požadovat, aby zahájil řízení v jiné zemi, která by měla podle standardních pravidel mezinárodního práva soukromého pravomoc jeho spor rozhodnout, a to proto, že zahájení takového sporu není možné nebo je spojeno s neúměrnými obtížemi.

(Zpracoval JUDr. Pavel Simon)

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatel je původně státním příslušníkem Tuniska žijícím ve Švýcarsku, který byl dle svých tvrzení v roce 1992 zatčen v místě svého tehdejšího bydliště v Itálii, kde mu bylo sděleno obvinění, že představuje hrozbu pro italskou národní bezpečnost, a následně byl odvezen do Tuniska, kde měl být mučen v prostorách Ministerstva vnitra na příkaz tuniského ministra. V tomto kontextu neinicioval žádné řízení vůči italským orgánům. Po tomto tvrzeném mučení se v roce 1993 přemístil do Švýcarska, kde obdržel azyl.

V roce 2001 se stěžovatel dozvěděl, že se (předmětný) někdejší tuniský ministr vnitra nachází na léčení ve švýcarské nemocnici a podal na něj trestní oznámení; do trestního řízení se měl v úmyslu zapojit jako poškozený usilující o odškodnění. Nejvyšší státní zástupce požádal policii o nalezení obviněného a jeho předvedení před vyšetřujícího soudce. Ačkoliv policie ihned kontaktovala nemocnici, kde se měl nacházet, bylo jí sděleno, že obviněný již nemocnici opustil. Nejvyšší státní zástupce následně řízení zastavil, neboť obviněný již opustil území Švýcarska.

Stěžovatel posléze v roce 2004 inicioval před švýcarským vnitrostátním soudem občanskoprávní řízení proti Tunisku a někdejšímu ministrovi o odškodnění ve výši 200 000 švýcarských franků s příslušenstvím. V roce 2005 shledal soud žalobu jako nepřípustnou z důvodu absence mezinárodní pravomoci (příslušnosti) švýcarských soudů. Tento názor byl nakonec potvrzen i Federálním nejvyšším soudem.

Před Soudem se stěžovatel domáhal tvrzeného porušení práva na přístup k soudu ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, neboť vnitrostátní soudy odmítly svou pravomoc při projednávání jeho žaloby o odškodnění za mučení v Tunisku. Soud ve svém senátním rozsudku ze dne 21. června 2016 rozhodl čtyřmi hlasy proti třem, že k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy nedošlo. Na návrh stěžovatele byla věc postoupena velkému senátu. Ten dne 15. března 2018 rozhodl patnácti hlasy proti dvěma, že k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy nedošlo.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. Podstata věci

(...)

1. Sledovalo omezení práva stěžovatele na přístup k soudu legitimní cíl?

(...)

iii. Posouzení Soudu

122. Pokud se jedná o legitimní cíle namítaného omezení, velký senát rozlišuje několik, jež se vztahují k zásadám řádného výkonu spravedlnosti a zachování účinnosti vnitrostátních soudních rozhodnutí.

123. Zaprvé nelze pochybovat o tom, že žaloba, jako je ta stěžovatelova, která vychází z toho, že byl v roce 1992 mučen v Tunisku, by pro švýcarské soudy znamenala značné obtíže, pokud se jedná o opatřování a hodnocení důkazů.

124. Mimo to i vykonání rozsudku v návaznosti na takovouto žalobu by znamenalo praktické obtíže (viz § 107 senátního rozsudku). V této souvislosti je z hlediska účinného práva na přístup k soudu možné zvažovat, zda by rozsudek vyneseny za takovýchto okolností mohl být účinně vykonán (viz mutatis mutandis, Hornsby proti Řecku, rozsudek ze dne 19. 3. 1997, § 40-45, Reports 1997-II).

125. Dále se zdá být legitimní snaha státu odrazovat od jednání spočívajícího v tzv. forum shopping, a to konkrétně v kontextu toho, že prostředky přidělené vnitrostátním soudům jsou omezené.

126. Soud se mimoto domnívá, že obavy, které vláda vyjádřila v tom smyslu, že přijetí takové žaloby

jako je ta stěžovatelova, kde vztah se Švýcarskem byl v rozhodné době relativně slabý, by pravděpodobně povzbudilo podobné požadavky od jiných obětí ve stejné situaci, pokud se jedná o Švýcarsko, a mohlo tak mít za následek nadměrné pracovní vyčerpání vnitrostátních soudů. Z toho vyplývá, že rozumné omezení přípustných podání může přispět k efektivitě soudního systému.

127. Konečně, a jako vedlejší úvahu, velký senát připouští, že stát nemůže přehlížet ani potenciální diplomatické obtíže vyplývající z uznání občanskoprávní jurisdikce za podmínek navrhaných stěžovatelem.
128. S ohledem na výše uvedené úvahy Soud dospěl k závěru, že omezení práva stěžovatele na přístup k soudu lze považovat za sledování shora uvedených legitimních cílů. Nyní musí určit, zda šlo o opatření přiměřené těmto cílům.
129. Bylo omezení práva přiměřené?

(...)

1. Posouzení Soudu

2. Pokud se jedná o přiměřenost omezení práva na přístup k soudu, Soud zdůrazňuje, že stát disponuje při regulaci tohoto práva určitým prostorem pro uvážení (viz bod 114). Ve věcech, jako je ta projednávaná, rozsah tohoto prostoru pro uvážení závisí mimo jiné na příslušném mezinárodním právu v této oblasti. Proto je nezbytné přezkoumat tuto otázku ještě před posouzením použití oddílu 3 vnitrostátního federálního zákona o mezinárodním právu soukromém v této věci.

(...)

(a) Relevantní mezinárodní právo a z toho vyplývající prostor pro uvážení v této věci

176. Soud podobně jako senát rozlišuje dva koncepty mezinárodního práva, které jsou pro projednávanou věc relevantní: forum necessitatis a univerzální jurisdikci. Ačkoliv se stěžovatel před velkým senátem neopíral o univerzální jurisdikci, velký senát se domnívá, že jeho argumenty jsou v podstatě velmi blízké tomuto přístupu. Nicméně před posouzením dopadu těchto dvou konceptů v této věci je vhodné mezi nimi rozlišit.
177. „Jurisdikce“ je pravomoc subjektu nebo orgánu rozhodovat o právní otázce představující spor nebo neshodu a vyplývající z konkrétní věci. V mezinárodním právu soukromém se univerzální povaha jurisdikce vztahuje na neexistenci požadované vazby mezi příslušnou jurisdikcí a „věcí“ nebo spornou situací.
178. Soud se domnívá, že na rozdíl od občanskoprávních věcí je univerzální jurisdikce mezi státy relativně široce uznávána v trestních věcech, a tato situace se odráží ve skutečnosti, že čl. 5 odst. 2 Úmluvy proti mučení jasně stanovuje univerzální jurisdikci v trestní oblasti, v kontrastu s čl. 14 této Úmluvy, který je méně jednoznačný ohledně její geografické působnosti (viz body 45 a násl.).
179. Univerzální jurisdikce v absolutní podobě jejího konceptu nezávisí na hraničním určovateli *ratione personae*, který by určoval osoby podléhající soudu vykonávajícímu takovouto jurisdikci (Report, Andreas Bucher, bod 181). Nezávisí ani na hraničním určovateli *ratione loci*, jež vyžaduje, aby byla jurisdikce vykonávána pouze za přítomnosti určitých vazeb – zeměpisných nebo jinak souvisejících s místem – s jurisdikcí uplatňovanou v konkrétním případě (tamtéž).
180. Konkrétně ve vazbě na tento poslední prvek, totiž neexistenci vazby s předmětnou jurisdikcí, se univerzální jurisdikce ve své absolutní podobě liší od konceptu *forum necessitatis*. „*Forum necessitatis*“ odkazuje na výjimečnou (nebo zbytkovou) soudní pravomoc převzatou civilními soudy státu, které by jinak neměly pravomoc projednat spor podle obecných nebo zvláštních pravidel o jurisdikci stanovených právem tohoto státu, jestliže se řízení v zahraničí ukáže jako nemožné nebo nadměrně a bezdůvodně obtížné po právní či praktické stránce.

181. S ohledem na tyto úvahy nyní Soud přezkoumá, zda byly švýcarské orgány právně zavázány k tomu, aby stěžovateli poskytly přístup ke svým soudům buď na základě univerzální jurisdikce z důvodu mučení, nebo na základě forum necessitatis. Závěry vyplývající z tohoto posouzení poslouží k určení rozsahu prostoru pro uvážení, který tyto orgány mají v projednávané věci.

- Zda švýcarské orgány měly povinnost poskytnout stěžovateli přístup ke svým soudům na základě univerzální jurisdikce z důvodu mučení

(...)

187. Ve světle těchto úvah je nutno konstatovat, že státy, které uznávají univerzální jurisdikci v občanskoprávních věcech - působící v případě mučení autonomně - jsou v současnosti výjimkou. Ačkoli se postup států vyvíjí, nelze míru prosazení univerzální jurisdikce v občanskoprávní oblasti dosud považovat za dostačující k tomu, aby naznačilo vznik, a tím méně upevnění mezinárodního obyčeje, jež by švýcarské soudy zavazoval k tomu, aby měly jurisdikci k přezkoumání stěžovatelovy žaloby.

188. Soud se domnívá, že za současné situace ani mezinárodní smluvní právo neuznává univerzální jurisdikci v občanskoprávních věcech v případě mučení, jež by státy zavazovala k tomu, aby v případech, kdy není přítomna žádná další souvislost s tímto sudištěm, umožnily uplatnění nároku na odškodnění za mučení provedené mimo územní hranice státu úředníky cizího státu.

(...)

194. Je pravdou, že v nedávné době byly přijaty některé právně nezávazné dokumenty, které doporučují, aby státy zaručily účinný přístup ke spravedlnosti pro oběti mučení. Podle těchto dokumentů, jestliže stát, v němž došlo k mučení, neposkytne oběti odškodnění, jsou soudy třetích států vybízeny k tomu, aby shledaly, že mají pravomoc k zabránění odepření spravedlnosti, například přijetím univerzální jurisdikce.

195. Tyto texty zahrnují zejména usnesení přijaté Ústavem mezinárodního práva v Tallinnu dne 30. 8. 2015 (viz bod 62). Soud nicméně poukazuje na to, že ačkoliv „právo na přiměřené a účinné odškodnění“ obětí mezinárodních trestných činů a jejich „právo na účinný přístup ke spravedlnosti k požadování odškodnění“ jsou pevně zakotvena v čl. 1 odst. 1 a 2 usnesení, jejich textové znění je povícero váhavé ohledně otázky, zda existuje obecná povinnost soudů států, aby vykonávaly svou jurisdikci pro vyšetřování nároků na odškodnění obětí v případech, kdy žádný jiný stát nemá silnější vztah ke sporu. Používání podmiňovacího způsobu v čl. 2 odst. 1 zjevně naznačuje, že jde spíše o lex ferenda než pozitivní právo.

196. Kromě toho ve své zprávě na podporu usnesení vyjádřil zpravodaj Ústavu mezinárodního práva názor, že čl. 14 Úmluvy proti mučení nezakládá univerzální občanskoprávní jurisdikci v oblasti mezinárodních trestných činů (viz § 65 a 66 zprávy, cit. v bodě 63). Stejně tak se zdá, že pokud jde o otázku, zda má mít čl. 14 Úmluvy proti mučení použitelnost i mimo území státu této Úmluvy, a to i v případě, že mučení bylo spácháno úředníky cizího státu (viz body 56-58), akademický názor zde není jednotný.

197. Konečně, jelikož se stěžovatel jako uznaný uprchlík ve Švýcarsku dovolává čl. 16 Úmluvy Organizace spojených národů o právním postavení uprchlíků (viz bod 60), Soud připomíná, že před Federálním nejvyšším soudem pouze velmi obecně odkazoval na toto ustanovení, aniž by vysvětlil, z jakého důvodu a v jakém ohledu by mohlo být relevantní pro jeho námitky, jež jsou předmětem této stížnosti. Soud nicméně připomíná, že znění čl. 16 obecně odkazuje na právo uprchlíků na přístup k soudu, ale jako takové nezaručuje právo podat žalobu proti cizímu státu nebo některému z jeho úředníků z důvodu mučení spáchaného v zahraničí. V důsledku toho ani za předpokladu, že stěžovatel řádně vznesl tuto námitku před vnitrostátními soudy, nemůže z něj vyvodit další argument na podporu své stížnosti.

198. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem Soud dospěl k závěru, že mezinárodní právo

nezavazovalo švýcarské orgány, aby stěžovateli poskytly přístup ke svým soudům na základě univerzální občanskoprávní jurisdikce z důvodu mučení.

- Zda švýcarské orgány měly povinnost poskytnout stěžovateli přístup ke svým soudům na základě forum necessitatis

199. Soud připomíná, že před senátem i velkým senátem stěžovatel v podstatě založil svou stížnost na forum necessitatis ve smyslu § 3 federálního zákona o mezinárodním právu soukromém a kritizuje údajně příliš restriktivní způsob, jakým Federální nejvyšší soud vyložil toto ustanovení v rozsudku, který je předmětem této stížnosti. V tomto stadiu tedy musí Soud rozhodnout, zda mezinárodní právo ukládalo švýcarským orgánům povinnost umožnit stěžovateli využití forum necessitatis, aby mohlo být rozhodnuto o žalobě o odškodnění ve smyslu tvrzeného porušení lidských práv. Postupně bude vyhodnocovat srovnávací právo s cílem rozpoznat možnou existenci mezinárodního obyčeje a dále mezinárodní smluvní právo.
200. Zaprvé, ze studie velkého senátu vyplývá, že ze čtyřiceti zkoumaných států, včetně Švýcarska, 28 evropských států forum necessitatis neuznává. Existuje pouze ve 12 zkoumaných státech včetně Švýcarska (viz bod 84). Kromě toho bylo v nedávné době uznáno v Kanadě, kde podléhá přísným podmínkám. Na druhou stranu země s angloamerickou tradicí tento koncept neuznávají. Uplatňují naopak zásadu forum non conveniens, která umožňuje soudu odmítnout projednání věci, jestliže má vhodnější spojení se soudem jiného státu (viz bod 90).
201. S ohledem na výše uvedené úvahy a skutečnost, že koncept forum necessitatis není státy obecně přijímán, nelze vyvodit závěr, že existuje mezinárodní obyčej, který by tento koncept zakotvoval.
202. Soud dále poznamenává, že neexistuje ani žádný závazek vyplývající z mezinárodních smluv, jež by státům ukládala povinnost forum necessitatis uznat.

- Rozsah prostoru pro uvážení státu v projednávané věci

203. S ohledem na výše uvedené úvahy Soud dospěl k závěru, že mezinárodní právo neukládalo švýcarským orgánům povinnost umožnit přístup k soudům, aby rozhodly o stěžovatelově nároku na odškodnění, ať už na základě univerzální jurisdikce či forum necessitatis. Z toho vyplývá, že švýcarské orgány měly v této oblasti široký prostor pro uvážení.
204. V tomto stadiu je tedy třeba zjistit, zda byl v projednávané věci tento prostor pro uvážení překročen.

(b) Zda švýcarské orgány v projednávané věci překročily prostor pro uvážení

205. Za účelem určení, zda švýcarské orgány v projednávané věci překročily svůj prostor pro uvážení, musí Soud přezkoumat oddíl 3 federálního zákona o mezinárodním právu soukromém a příslušná rozhodnutí švýcarských soudů, zejména rozsudek Federálního nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2007.
206. Pokud se jedná o oddíl 3 federálního zákona o mezinárodním právu soukromém, Soud na úvod poznamenává, že pouhá skutečnost, že byl zaveden koncept forum necessitatis, jehož cílem je jurisdikci vnitrostátních soudů spíše rozšiřovat než zužovat, zjevně nemůže zakládat překročení prostoru pro uvážení ze strany zákonodárce.
207. Pokud jde o kritéria stanovená švýcarským zákonodárcem pro aplikaci oddílu 3 federálního zákona o mezinárodním právu soukromém v daném případě, srovnávací studie uvedená výše naznačuje, že ve všech státech, které forum necessitatis uznávají, je uplatňováno pouze výjimečně a podléhá dvěma kumulativním podmínkám, a sice neexistenci jiného sudiště s jurisdikcí a existenci dostatečného spojení mezi věcí a státem, který jurisdikci přebírá (viz body 88-89). Stejně dvě podmínky se rovněž nacházejí v již uvedeném právním předpisu Evropské unie (viz body 91-93). Pokud se jedná o spojení se státem, Soud poznamenává, že příslušný text

nestanoví kritéria, která mají být použita, přičemž tento úkol ponechává na vnitrostátních soudech. V tomto ohledu tedy část 3 federálního zákona o mezinárodním právu soukromém plně odpovídá názorům, které v této oblasti převládají.

208. Soud dospěl k závěru, že švýcarský zákonodárce tím, že zavedl forum necessitatis spolu s kritérii stanovenými v oddíle 3 federálního zákona o mezinárodním právu soukromém, svůj prostor pro uvážení nepřekročil.
209. Pokud se jedná o prostor pro uvážení vnitrostátních soudů, Soud připomíná, že v těch státech, které uznávají forum necessitatis, disponují soudy značnou diskreční pravomocí při vymezení spojovacích vazeb a jejich uplatňování v jednotlivých případech. V rámci toho vnitrostátní soudy nejčastěji berou v úvahu povahu sporu nebo identitu stran (viz bod 89). Na základě těchto skutečností bude Soud přezkoumávat, zda Federální nejvyšší soud při interpretaci oddílu 3 federálního zákona o mezinárodním právu soukromém překročil svůj prostor pro uvážení v této věci.
210. V tomto ohledu je třeba zprvu připomenout, že na vnitrostátních orgánech, a zejména soudech, je především výklad a uplatňování vnitrostátního práva (viz bod 116).
211. Stěžovatel kritizuje v první řadě skutečnost, že Federální nejvyšší soud měl za to, že při posuzování své jurisdikce musel vzít v úvahu skutečnosti, které existovaly v rozhodné době, tedy v roce 1992. Domnívá se, že tento soud pochybil tím, že nevezal v úvahu stěžovatelovy vazby, které si na Švýcarsko vytvořil posléze.
212. V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle Federálního nejvyššího soudu musí být pojem „věc“ (francouzsky „cause“) chápán v omezeném významu jako „soubor skutečností“. Jinými slovy, jsou to tvrzené skutečnosti - a nikoli osoba uplatňující nárok - co musí mít dostatečné spojení se Švýcarskem (viz rozsudek ze dne 22. 5. 2007, bod 3.5, odst. 30). Pokud se jedná o tuto věc a aplikaci oddílu 3 federálního zákona o mezinárodním právu soukromém, vláda také argumentovala, že vhodnost vytvoření obecného forum necessitatis, přístupného i cizincům, kteří by neměli žádnou souvislost se Švýcarskem, byla při přípravě tohoto oddílu projednávána, ale bylo rozhodnuto tuto možnost neuplatnit.
213. Podle vlády měla otázka, které prvky tvoří součásti „věci“, také časový rozměr (viz bod 154). Pokud se žaloba týkala řady okolností, které skončily před jejím vznesením, je třeba posoudit prvky věci podle toho, jaké byly v předmětné době, než řízení započalo. V důsledku toho, jestliže došlo ke změně prvku věci poté, co rozhodující okolnosti přestaly existovat, tato změna nebyla součástí „věci“ a nemohla tak již vytvářet dostatečné spojení, vyžadované forum necessitatis.
214. S ohledem na široký prostor pro uvážení poskytnutý vnitrostátním soudům v této oblasti a ve světle výše uvedené relevantní praxe švýcarských soudů (viz body 40-44) Soud nevnímá ve výkladu Federálního nejvyššího soudu žádné svévolné či zjevně neodůvodněné prvky v rámci výkladu oddílu 3 federálního zákona o mezinárodním právu soukromém v projednávané věci. Ačkoliv určitá soudní rozhodnutí naznačují, že rozhodným datem pro aplikaci oddílu 3 zákona je okamžik podání žaloby, podle názoru Soudu toto neumožňuje dospět k žádným rozhodujícím závěrům. Vnitrostátní judikatura k této otázce je relativně omezená a týká se velmi rozmanitých případů včetně pokračujících situací, které nejsou s věcí stěžovatele srovnatelné.
215. Konečně v rozsahu, v němž se žalobce dovolává rozsudku Arlewin proti Švédsku [č. 22302/10, rozsudek ze dne 1. 3. 2016] na podporu svého tvrzení, že odmítnutí přezkoumat jeho žalobu bylo nepřiměřené (viz bod 142), se Soud domnívá, že ve věci Arlewin proti Švédsku existovalo několik jasných a silných spojení s nároky vznesenými stěžovatelem. Týkala se řízení ohledně pomluvy v souvislosti s televizním programem, jehož obsah se zaměřoval výhradně na Švédsko a který negativně ovlivnil pověst švédských státních příslušníků s bydlištěm ve Švédsku. Nešlo tedy o otázku možného forum necessitatis. Soud se tudíž domnívá, že stěžovatel, jehož žaloba o odškodnění neměla v čase předmětných událostí žádnou souvislost se Švýcarskem, se tohoto rozhodnutí nemůže v této věci účinně dovolávat.
216. Vzhledem k výše uvedeným úvahám neshledává Soud v interpretaci oddílu 3 federálního

zákona o mezinárodním právu soukromém ze strany Federálního nejvyššího soudu žádné svévolné či zjevně neodůvodněné prvky (viz bod 116). Navíc nerozlišuje ani jiné skutečnosti, jež by naznačovaly, že by Federální nejvyšší soud překročil svůj prostor pro uvážení jiným způsobem. Omezení práva stěžovatele na přístup k soudu tak nebyla nepřiměřená vůči sledovaným legitimním cílům.

(g) Obecné závěry

217. S přihlédnutím k výše uvedenému se Soud domnívá, že odmítnutí švýcarských soudů v rámci uplatnění oddílu 3 federálního zákona o mezinárodním právu soukromém přijmout jurisdikci k přezkoumání žaloby stěžovatele směřující k tvrzené náhradě újmy pro činy mučení sledovalo legitimní cíl a nebylo nepřiměřené. Z tohoto důvodu nedošlo k porušení práva na přístup k soudu ve smyslu čl. 6 Úmluvy.
218. Za těchto okolností je třeba připomenout, že tento závěr nezpochybňuje širokou shodu napříč mezinárodním společenstvím o existenci práva obětí mučení na získání přiměřeného a účinného odškodnění ani skutečnosti, že státy jsou vybízeny k tomu, aby toto právo uplatňovaly tím, že svěří svým soudům jurisdikci k přezkoumání takovýchto nároků na odškodnění včetně případů, které jsou založeny na skutečnostech, k nimž došlo mimo jejich území. V tomto ohledu je úsilí států o zajištění přístupu k soudu co nejúčinnějším způsobem pro ty, kdo usilují o odškodnění za mučení, chvályhodné.
219. Zdá se však, že není nepřiměřené, aby stát, který uplatňuje koncept *forum necessitatis*, podřídil jeho uplatňování existenci určitých hraničních určovatелů, a to v souladu s mezinárodním právem a tak, aby nebyl překročen prostor pro uvážení, který státu přiznává Úmluva.
220. Nicméně vzhledem k dynamické povaze této oblasti Soud nevyklučuje možnost vývoje v budoucnu. Proto, a přestože dospívá k závěru, že v tomto případě nedošlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, vyzývá smluvní státy Úmluvy, aby ve svých právních rádech zohlednily jakýkoli vývoj usnadňující účinné uplatňování práva na odškodnění za mučení a současně pečlivě posuzovaly jakékoliv nároky této povahy za účelem případné identifikace okolností, které by jejich soudy zavazovaly k převzetí jejich jurisdikce k projednání věci.

VÝROK

Z těchto důvodů Soud

1. Rozhoduje šestnácti hlasy proti jednomu, že čl. 6 odst. 1 Úmluvy je v této věci aplikovatelný;
2. Rozhoduje patnácti hlasy proti dvěma, že nedošlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

(Zpracoval Mgr. Bc. Jan Bena)